

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6CdoR/10/2025
Identifikačné číslo spisu:	7518204665
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7518204665.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o predtým maloletej deti X. I., narodeného XX. X. XXXX a T. I., narodenú X. B. XXXX, obaja bytom B. C. S., H. XX/XX, matky V. I., narodenej X. W. XXXX, B. C. S., H. XX/XX, X. I. a matka zastúpení splnomocnenkyňou Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., Košice, Kuzmányho 29, IČO: 47 234 466, T. I. zastúpená splnomocnenkyňou Advokátska kancelária JUDr. Marián Jusko s.r.o., Košice - mestská časť Sever, Račí potok 2385/3, IČO: 53 769 589, otca Y.D. I., narodeného X. B. XXXX, B. C. S., H. XX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Kuzmom, účastníkom združenia KATUNSKÝ, KUZMA, Košice, Floriánska 16, o úpravu rodičovských práv a povinností teraz už k plnoletým deťom, vedenej na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K3-9P/233/2018, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 28. novembra 2024 sp. zn. 15CoP/83/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 28. novembra 2024 sp. zn. 15CoP/83/2024 v časti potvrdzujúcej výroky II., III., V., VI. a VIII. rozsudku súdu prvej inštancie a v časti rozhodnutia o trovách konania zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Košice - okolie (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. marca 2022 č. k. 9P/233/2018-433 v spojení s opravným uznesením z 19. decembra 2022 č. k. 9P/233/2018-519 I. konanie o zverenie, zastupovanie a spravovanie majetku vo vzťahu k maloletemu X. I. a k plnoletej T. I. zastavil; II. určil výživné na maloletého X. 400 eur mesačne za obdobie od 26. júla 2018 do 19. októbra 2021 s tým, že dlžné výživné v sume 10 659,48 eur je otec povinný zaplatiť k rukám matky do 30 dní od doručenia rozsudku; III. otcovi uložil povinnosť prispievať na tvorbu úspor maloletého X. sumou 300 eur mesačne za obdobie od 26. júla 2018 do 19. októbra 2021 s tým, že dlžnú sumu na tvorbu úspor vo výške 11 650 eur je otec povinný zaplatiť na účet dieťaťa zriadený matkou v prospech dieťaťa do 30 dní od doručenia rozsudku; IV. návrh v časti určenia výživného vo vzťahu k maloletemu X. za obdobie od 17. januára 2014 do 25. júla 2018 zamietol; V. otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu plnoletej T. 800 eur mesačne, vždy do 15-teho dňa v každom mesiaci vopred k rukám plnoletej dcéry, počnúc od 26. júla 2018 do budúca; VI. otcovi uložil povinnosť dlžné výživné na plnoletú T. za obdobie od 26. júla 2018 do 31. marca 2022 spolu v sume 27 993,87 eur uhradiť k rukám plnoletej

dcéry do 60 dní od doručenia rozsudku; VII. návrh v časti určenia výživného vo vzťahu k plnoletej T. nad sumu 800 eur a za obdobie od 17. januára 2014 do 25. júla 2018 zamietol; VIII. vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania a IX. zrušil uznesenie Okresného súdu Košice - okolie z 25. júna 2018 sp. zn. 19P/123/2018-78 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach z 23. novembra 2018 sp. zn. 8Cop/312/2018. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 36 ods. 1, § 62 ods. 1, 2, 4 a 5, § 63 ods. 3, § 75 ods. 1 a § 77 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) a § 44 a § 363 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“). Vecne dôvodil (vo vzťahu k dovolaním napadnutej časti), že majetkové pomery otca dovoľujú prispievať na výživu jeho detí výživným vo výške 400 eur mesačne na maloletého X. spolu so sumou 300 eur na tvorbu jeho úspor a výživným vo výške 800 eur mesačne na plnoletú T.. Otec mohol disponovať bankovým účtom svojho brata, na ktorý bola vyplatená suma 3 000 000 eur, ktorú otcov brat vyhral v lotérieovej hre T.. Požičiaval finančné prostriedky iným fyzickým osobám (bezúročne alebo aj za odplatu), vlastní niekoľko nehnuteľností, dve osobné motorové vozidlá a plynú mu finančné zisky z podielových a dlhopisových fondov. Hoci u otca okrem splátok pôžičiek a príjmu zo zamestnania nebol preukázaný pravidelný príjem, jeho majetkové pomery však svedčia o vysokej finančnej rezerve, ktorú nemohol za tak krátke obdobie minúť, ako tvrdí. Súd prvej inštancie pri výške výživného vzal do úvahy, že otec mal a má možnosť získať príjem, napr. ak by žiadal odplatu za pôžičky, odplatu za užívanie jeho nehnuteľností a nevynakladal finančné prostriedky na tipovanie a gambling. Deti majú právo podieľať sa na životnej úrovni solventného rodiča - otca, pričom výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) v poradí druhým rozsudkom z 28. novembra 2024 sp. zn. 15CoP/83/2024 [po tom, ako bol jeho prvý rozsudok z 12. septembra 2023 sp. zn. 15CoP/10/2023 v časti potvrdzujúcej výroky II., III., V., VI. a VIII. rozsudku súdu prvej inštancie a v časti rozhodnutia o trovách konania zrušený uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) zo 17. júla 2024 sp. zn. 6CdoR/2/2024] rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku I. a IX. potvrdil ako vecne správny podľa ustanovenia § 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a žiadnemu z účastníkov náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie (v napadnutej časti) odôvodnil jeho vecnou správnosťou. Vychádzajúc z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie dospel k záveru, že sú naplnené zákonné podmienky podľa § 63 ods. 1 zákona o rodine; vzal pritom do úvahy sumy dvadsaťnásobku životného minima stanoveného v rozhodnom období rokov 2018 až 2021, z ktorých vypočítal priemernú sumu 4 237,65 eur a z tejto sumy pri stanovení výšky výživného vychádzal. Konštatoval, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil existenciu dôvodov na zmenu pôvodne určenej výšky výživného a určil výživné vo výške zodpovedajúcej možnostiam, schopnostiam a majetkovým pomerom povinného rodiča (otca) ako aj odôvodneným potrebám obidvoch detí. Zvýšené potreby detí boli preukázané v súvislosti s ich štúdiom, stravovaním, zdravotným stavom, nákladmi na školské pomôcky a na bývanie. Rodič, ktorý je podnikateľom, má povinnosť preukázať súdu svoje príjmy a predložiť všetky doklady preukazujúce jeho príjem, a to aj sprístupnením údajov chránených podľa osobitného predpisu. Súd prvej inštancie riadne vyzval otca na predloženie dokladov preukazujúcich jeho príjem a majetkové pomery, otec ani do rozhodnutia odvolacieho súdu tieto nepredložil. V danom prípade je preto dôvodné uplatnenie princípu potenciality príjmov otca. Bolo preukázané, že otec mohol disponovať bankovým účtom svojho brata, na ktorý bola prevedená suma 3 000 000 eur, ktorú otcov brat vyhral v hre T.; otec požičiava finančné prostriedky iným ľuďom, vlastní štvorizbový byt v B. C. S., dve osobné motorové vozidlá a z príslušných účtov v bankách mu plynú finančné zisky (podieľ z vložených finančných prostriedkov). Aj pre odvolací súd bolo rozhodným posúdenie reálnych možností a schopností otca v prípade, ak bol zamestnaný v spoločnosti brata. Otec nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by vyvrátili závery o jeho možnej potencialite pracovať; neobjasnil tiež vlastníctvo k nehnuteľnostiam, ktoré mu podľa jeho vyjadrenia daroval brat. Poukazujúc na uznesenie najvyššieho súdu z 29. septembra 2022 sp. zn. 6Cdo/107/2022 uviedol, že tvrdenie otca o jeho príjme vo výške cca 300 eur mesačne je v zjavnom rozpore so zisteniami o jeho majetku a príjmoch, čo je dôvod na aplikáciu

ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o rodine, pretože otec hodnoverne nepreukázal celý svoj skutočný príjem. Keďže otec v priebehu konania nepreukázal, že nie je v jeho schopnostiach dosahovať iný príjem, a teda sa nezbavil príjmov bez vážneho dôvodu v zmysle § 75 ods. 1 zákona o rodine, možno tak v prejednávanej veci vychádzať z otázky možného potencionálneho príjmu povinného rodiča, ktorý dosahoval v období pred desiatimi rokmi. Pokiaľ ide o súčasný príjem a majetkové pomery otca, finančné prostriedky, ktorými disponuje, majú dosah aj na určené výživné, nakoľko bolo preukázané, že z finančných prostriedkov, ktoré mal k dispozícii za takú dobu, aká bola posudzovaná súdom prvej inštancie, nemohlo dôjsť k zníženiu na takú výšku, aby nebol schopný platiť výživné na svojho maloletého syna a plnoletú dcéru v určenej výške. V súvislosti s tým poukázal na predložené finančné účty otca v D., ktoré jednoznačne preukazujú, že otec v rozhodnom čase disponoval a aj v súčasnej dobe disponuje dostatkom finančných prostriedkov, keďže má prostriedky na financovanie svojej hráčskej mánie. Uvedené vyplynulo z písomného vyjadrenia - odpovede na žiadosť o zaslanie správy spoločnosti C., O.. O..U..L.. z 29. mája 2024. K námietke otca voči aplikácii ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o rodine odvolací súd poukázal na to, že zavedenie právnej domnienky (uvedenej v citovanom ustanovení) do právneho poriadku bolo iniciované problémami, ktoré sa vyskytovali pri preukazovaní, presnejšie neochote preukazovania príjmov rodičmi vykonávajúcimi podnikateľskú činnosť. Otec svojím konaním neúmerne predlžuje čas, po ktorý má platiť výživné svojim deťom a takto sa vyhýba svojej rodičovskej povinnosti. Skutočnosť, že súd prvej inštancie presne neuviedol sumu, z ktorej vychádzal, bola iba zámienka otca, aby nemusel svojim deťom platiť stanovené výživné. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie pri posúdení pomerov otca správne aplikoval ustanovenie § 63 ods. 1 zákona o rodine, pričom správne ustálil i výšku výživného a účinnosť úpravy. Rozhodnutie súdu prvej inštancie, potom ako odvolací súd konkretizoval výšku fiktívneho príjmu otca pre posúdenie potencionality, spĺňa požiadavky na odôvodnenie rozsudku v zmysle § 220 ods. 2 až 4 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v potvrdzujúcej časti výrokov II, III, V a VI súdu prvej inštancie podal otec dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP (t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Navrhol v napadnutej časti zrušiť rozsudky nižších súdov a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uviedol, že ani po opätovnom rozhodnutí odvolacieho súdu nie je pri uplatnení princípu potencionality zrejماً konkrétna výška príjmu otca. Namietal nesprávnu interpretáciu záverov súdu prvej inštancie odvolacím súdom, ktorý konštatoval, že súd prvej inštancie správne aplikoval ustanovenie § 63 ods. 1 zákona o rodine; súd prvej inštancie pritom uvedené ustanovenie zákona o rodine vo veci neaplikoval. Odvolací súd nesprávne stotožnil potencionality príjmu a aplikáciu domnienky podľa ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o rodine. Na jednej strane odvolací súd poukazuje na aplikovanie domnienky podľa ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o rodine, na druhej strane potom zmätočne vytýka otcovi, že nepredložil žiadne dôkazy vyvracajúce závery súdu o jeho možnej potencionality pracovať. Poukazovanie odvolacieho súdu na finančné prostriedky, ktorými otec disponoval alebo disponuje, zostalo v rovine konštatovania bez ustálenia výšky. Okolnosť, že brat otca bol výhercom finančných prostriedkov, neznamená, že otec je ich vlastníkom, prípadne, že by tieto mali byť zohľadnené ako potencionálny príjem otca. Na životnom štandarde sa roky podieľali manželka spolu s deťmi a finančné prostriedky boli spotrebované aj v prospech rodiny. Priznaná výška výživného je v rozpore s dobrými mravmi a deti požívali istý čas (vo vzťahu k otázke bývania) vyšší životný štandard ako otec. Len z dôvodu, že brat daroval dovolateľovi finančné prostriedky a nehnuteľnosti, nemôže byť pričítané na jeho ťarchu, a to dvojnásobne, prihliadajúc na jeho majetok a zároveň aplikujúc ustanovenie § 63 ods. 1 zákona o rodine. Na výhru brata dovolateľ nemá žiaden právny nárok, nemožno z tejto skutočnosti prezumovať príjem dovolateľa. Nie je tiež zrejmé, akú výšku finančnej rezervy mal súd prvej inštancie na mysli a z čoho mala byť vytvorená, keď konštatoval, že otec disponuje finančnou rezervou, ktorú nemohol za tak krátke obdobie minúť. Pokiaľ určené výživné vo výške 800 eur podľa slov súdu prvej inštancie niekoľkonásobne prevyšuje reálne potreby dieťaťa, je o to viac potrebné zrozumiteľne vysvetliť, z akej výšky príjmu a akých majetkových pomerov súdy vychádzali. Za predpokladu aplikácie princípu potencionality príjmu povinného rodiča je potrebné tento vyčíslieť (prípadne určiť rozpätie), pretože potenciálny príjem nie je

abstraktnou veličinou, ale má reálnu hodnotu. To však nižšie súdy neurobili a v tomto smere sú preto ich rozhodnutia nepreskúmateľné. Ako nesprávne právne posúdenie veci namietal nesprávne aplikovanie princípu potenciality príjmu, keď nižšie súdy za rozhodné obdobie výšku potenciálneho príjmu neurčili a odvolací súd aplikoval potencialitu príjmu, ktorú nesprávne stotožnil s ustanovením § 63 ods. 1 zákona o rodine (ktoré súd prvej inštancie neaplikoval). Poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/14/2021. Navrhol odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku.

4. Plnoletý X. a matka navrhli dovolanie otca ako neprípustné odmietnuť, resp. ako nedôvodné zamietnuť. Rozhodnutie odvolacieho súdu považujú za dostatočne odôvodnené a vecne správne.

5. Plnoletá T. dovolací návrh nepodala.

6. Najvyšší súd (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal účastník konania v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) za splnenia tiež podmienok jeho zastúpenia a spísania jeho dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie otca je prípustné a dôvodné.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Otec vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolací súd, vychádzajúc z konštrukcie dovolacieho konania v podmienkach aktuálnej právnej úpravy civilného sporového procesu a tiež z ostatného záveru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP (v tejto súvislosti porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018), preto pristúpil ku skúmaniu existencie dovolacích dôvodov (a tiež dôvodov prípustnosti dovolania), uplatnených dovolaním v tejto veci, podľa chronológie priradenej im ustanoveniami zákona, ktorého sú súčasťou.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie otca, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

12. Pojmovým znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace

procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a máriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

13. Dovolateľ namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, keď okrem iného namietal, že napriek zrušeniu jeho predchádzajúceho rozhodnutia dovolacím súdom nie je zrejmá výška príjmu (pri uplatnení potenciality príjmu), z ktorého bolo určené výživné a navyše ešte odvolací súd nezrozumiteľne spojil potencialitu príjmu s ust. § 63 ods. 1 zákona o rodine, pričom toto ustanovenie nebolo aplikované súdom prvej inštancie.

14. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 Ústavy (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor“), je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

15. Z uznesenia dovolacieho súdu zo 17. júla 2024 sp. zn. 6CdoR/2/2024, ktorým bol zrušený prvý rozsudok odvolacieho súdu z 12. septembra 2023 sp. zn. 15CoP/10/2023 je zrejmé, že odvolaciemu súdu bolo vytýkané nedostatočné odôvodnenie jeho rozhodnutia (i súdu prvej inštancie), keď z neho nebola zrejmá pri uplatnení princípu potenciality príjmu otca konkrétna výška tohto príjmu (prípadne rozpätie potencionalného príjmu), z ktorého súd (nižšie súdy) následne stanovil výšku zvýšeného výživného na dieťa/deti. I tento potencionalný príjem musí byť konkrétnym spôsobom vyjadrený (nielen zhrnuté pomery otca bez bližšieho záveru).

16. Po preskúmaní veci je zrejmé, že odvolací súd (bližšie jeho závery uvedené v odseku 2) v zmysle rozhodnutia dovolacieho súdu nepostupoval, keď svoje rozhodnutie doplnil o ustanovenie § 63 ods. 1 zákona o rodine a teda aplikoval i ustanovenia, ktoré neboli súdom prvej inštancie použité pri rozhodnutí a neboli namietané ani v odvolaní (teda otec nežiadal ich aplikáciu) a v konečnom dôsledku po doplnení odôvodnenia rozhodnutia odvolacím súdom nie je zrejmá nielen suma, z ktorej súd pri určení výšky výživného vychádzal pri uplatnení princípu potenciality príjmu (suma 4 237,65 eur predstavovala dvadsaťnásobok životného minima stanoveného v rozhodnom období rokov 2018 až 2021, teda nie potencionalný príjem), ale už ani to, aké ustanovenia boli pri rozhodovaní odvolacím súdom rozhodujúce, pretože odvolací súd „spojil nespojiteľné“ a nie je teda zrejmé, aké ustanovenia boli aplikované, či § 75 ods. 1 zákona o rodine (potencionalita príjmu) alebo § 63 ods. 1 zákona o rodine.

17. Dovolací súd opakovane uvádza, že pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Tento princíp sa uplatňuje aj vtedy, keď povinný svojím konaním berie na seba neprimerané majetkové riziká, zahŕňajúce aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, prípadne vedie až k strate jeho príjmu a tým aj k

strate možnosti platiť výživné. Na zníženie (stratu) príjmu povinného súd prihliada len v prípade jednoznačného preukázania takého dôležitého dôvodu, ktorý vznikol objektívne bez zavinenia povinného. Obdobné negatívne dopady na možnosť platiť výživné, aké má konanie povinného, ktorým sa sám bez vážneho dôvodu (nie v dôsledku objektívnych príčin ním nezavinených) vzdal doterajšieho výhodnejšieho zamestnania (s vyšším príjmom) a zamenil ho za zamestnanie menej výhodné, kde dosahuje nižší príjem (§ 75 ods. 1 veta druhá zákona o rodine), má úmyselné protiprávne konanie povinného majúce znaky trestnej činnosti, za ktoré bol vzatý do väzby a následne mu bol súdom uložený nepodmienečný trest odňatia slobody, pri výkone ktorého došlo k poklesu alebo až strate jeho príjmov. Aj v takom prípade je namieste uplatnenie princípu potenciality príjmov. Skutočnosť, že takýmto konaním sa povinný vzdal objektívnej možnosti platiť výživné, nemôže byť na úkor oprávneného. Opačný výklad ustanovenia § 75 ods. 1 vety druhej zákona o rodine by viedol k absurdným dôsledkom, medziiným k tomu, že povinný by sa svojim úmyselným násilným konaním voči oprávnenému s následnou väzbou a právoplatným uložením nepodmienečného trestu odňatia slobody „zbavil“ (alebo mohol „zbaviť“) svojej vyživovacej povinnosti (R 42/2022).

18. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí z 29. mája 2024 sp. zn. 7CdoR/13/2023 konštatoval, že pre určenie rozsahu zvýšeného výživného na dieťa odvolací súd ustálil potencionálny príjem otca vyjadrený ako reálny mesačný príjem, z čoho možno usudzovať, že ide o čistý príjem, ktorý môže dosahovať za splnenia podmienok podľa § 75 ods. 1 zákona o rodine (po odpočítaní zálohy na daň z príjmov a odvody na poisťovné do Sociálnej poisťovne a zdravotnej poisťovne). Základné pravidlá pre určenie výšky výživného obsiahnuté v ust. § 75 zákona o rodine sa vzťahujú na všetky druhy vyživovacích povinností a príspevkov, pričom je dlhoročnou zaužívanou praxou v súdnych konaniach stanoviť ich rozsah zo základu predstavujúceho čistý príjem (aj potencionálny) povinnej osoby.

19. Treba si uvedomiť, že ust. § 63 ods. 1 zákona o rodine hovorí o niečom inom, a to o určení vyživovacej povinnosti rodičovi ako samostatne zárobkovo činnéj osobe. Predpokladom pre použitie domnienky v zmysle tohto ustanovenia je kumulatívne splnenie týchto skutočností: vzťah rodič - dieťa (maloleté aj plnoleté), povinný rodič má príjmy z inej než závislej činnosti, táto činnosť podlieha dani z príjmu, povinný rodič nesplní povinnosť tieto príjmy súdu preukázať alebo nesplní povinnosť predložiť podklady na zhodnotenie svojich majetkových pomerov alebo neumožní súdu sprístupnením údajov podľa osobitného predpisu zistiť aj ďalšie skutočnosti potrebné pre rozhodnutie. Ak si povinný rodič pri zisťovaní jeho zárobkových možností a schopností niektorú z týchto povinností nesplní, má súd v zmysle zákona po zistení tejto okolnosti povinnosť (dikcia „predpokladá sa“, nie „môže súd predpokladať“) prezumovať výšku mesačného príjmu povinného rodiča ako dvadsaťnásobok sumy životného minima (Pavelková, B. Zákon o rodine. Komentár. 3. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2019 (s. 414 - 420).

20. Z rozhodnutia odvolacieho súdu nie je zrejmé, podľa ktorých ustanovení zákona o rodine rozhodol, tak ako už bolo spomínané v odseku 16 tohto uznesenia. Preto v prvom rade bude potrebné ustáliť, či odvolací súd aplikuje ust. § 63 ods. 1 alebo § 75 ods. 1 zákona o rodine a v prípade, že bude chcieť použiť ustanovenia, ktoré neboli súdom prvej inštancie aplikované, je potrebné rešpektovať ust. § 382 CSP (Ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.) a súčasne treba mať na zreteli i ust. § 385 CSP (týkajúce sa pojednávania). V danom prípade vzhľadom na uvedené ide o tak závažný nedostatok rozhodnutia (a zásahu do procesných práv účastníka), ktorého intenzita zakladá (až) porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

21. Ak by odvolací súd zotrval na aplikácii § 75 ods. 1 zákona o rodine, tu dovolací súd opätovne pripomína, že i potencionálny príjem musí byť konkrétnym spôsobom vyjadrený (nielen zhrnuté pomery otca bez bližšieho záveru).

22. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací

súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa pritom do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

23. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti a vec mu vrátil na ďalšie konanie, majúc za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

25. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie podmienok pre odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou predchádzajúcou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.